نەریتنامەو کارنامەی ئەکادێمیای کوردی بۆ زانست و هونەر

(١ ــ ٢)

(١) نێوی ئەکادیمیا

ئەکادێمیای کوردی بۆ زانست و هونەر

(٢) ئامانجی ئەکادێمیا

أ–ئەکادێمیای کوردی بۆ زانست و هونەر ڕێکخراوێکی کوردی جیهانیی زانایان و هونەروەرانە.

ئەکادێمیا لەلایەکەوە بۆ ئاڵوگۆڕ کردنی بیروڕا لەنێوان زانستکارو هونەروەرە کوردەکان دا تێ دەکۆشێ، لەلایەکی دیکەوە بۆ چێکردنی پێوەندی لەنێوان ئەم زانستکارو هونەروەرە کوردانەو زانستکاران و هونەروەرانی هەموو جیهاندا هەوڵ دەدات، بەنیازی ئەوەی زانست و هونەر بخرێتە خزمەتی بیری ئازادی و یەکسانیی مرۆڤەوە.

ب–ئەکادێمیا لەسنووری پسپۆڕێتی خۆیدا ڕاپۆرتی زانستانە ئامادە دەکات، بەتایبەتی لەبارەی ئەو باسانەوە کەپێوەندیان بەزمان و مێژوو و کۆمەڵگەی کوردەوە هەیە.

ج–ئەکادێمیا داودەزگەی لێکۆڵینەوەی تایبەت بەخۆی دادەمەزرێنێ و دەبا بەڕێوە، و سەرەوکاری توێژینەوەی زانستیانە دەکات و پشتگیریی لێکۆڵینەوەی سەربەخۆیانەی ئەندامەکان دەکات و یارمەتیی لێکۆڵینەوەکانی خەڵکی دیکە دەدات و هانە هانی کردنی ئەو جۆرە کارانە دەدات.

(٣) خۆماڵەکانی ئەکادێمیا

أ–ئاکادێمیا دەزگەیەکی زانستانەو هونەرانەی سەربەخۆیەو هیچ جۆرە پێوەندییەکی نا ئازادانەی نایەکسانانەی لەچەشنی ژێر دەستەیی و گوێ ڕایەڵی و ڕەدووکەوتوویی و کلکایەتی بەهیچ کۆمەڵەو ڕێکخراوو پارت و دەستەو دەوڵەت و هێزێکەوە نییەو سەر بۆ هیچ دەسەلاتێك شۆڕ ناکات، دەسەڵاتی ئەندامەکانی نەبێ.

ب–ئەکادێمیا ڕێزی بیروڕای دەربڕاوی هەموو تاکێك و کۆمەڵێك و ڕێکخراوێك دەگرێ، بەمەرجێك ئەو تاك و کۆمەڵ و ڕێکخراوانە لەدژی ئازادیی بیروڕای تاك و کۆمەڵ و ڕێکخراوی دیکە نەبن.

ج–بەکارهێنانی دەزگەی ئەکادێمیابۆ سوودی تاکە کەسێك یا کۆمەڵێك یا دەزگەیەك، بەپێچەوانەی سەرەتای ئازادی و یەکسانی مرۆڤەوە، دژی ئەو گیانەیە کەژیانی داوە بەئەکادێمیا.

(٤) دروشم و ناسنامەی ئەکادێمیا

ئەکادێمیا دروشمێك و ناسنامەیەکبۆ خۆی دەستنیشان دەکات کە لەیەکەمین کۆبوونەوەی دەستەی دامەزرێنەران دا بڕیاری لەسەر دەدرێ، لەسەر ناسنامەکە نێوی ئەندام و شوێن و کاتی لەدایك بوون و ئەو بەشەی کە کار دەکات تێیداو ئەو وڵاتەی تێیدا دەژی دەنووسرێ. لەکاتێکدا کە ئەندام خۆی بیەوێ باوەرنامەی زانستگەیی، ئەگەر هەیبوو، لەگەڵ نێوی ئەو زانستگەیەی داوێتی تۆمار دەکرێ.

(٥) بنکەی نێوەندی ئەکادێمیا

بنکەی نێوەندیی ئەکادێمیا شاری ستۆکهۆڵم دەبێ لەسوێد. بەڵام لەهەر وڵاتێکدا کەئەندامانی ئەکادێمیا هەبن، دەتوانن بەرەزامەندی ئەکادێمیاو بۆ بەجێ گەیاندنی ئامانجەکانی، لیژنەیەکی نێوچەیی "کۆمیسیۆن"ێك دابمەزرێنن.

(٦) پێکهاتەی ئەکادێمیا

أ–ئەکادێمیا لەئەندامانی کارا و ئەندامانی پەیامنێرو ئەندامانی شانازیو هاوکاران و پشتگیران و دۆستان پێك هاتووە.

ب–ئەندامانی کاراو ئەندامانی پەیامنێر پۆلێکی فەلسەفەیی–مێژوویی–کۆمەڵایەتی و پۆلێکی ماتماتیك–تەکنیك–زانستی خۆڕسکی و پۆلێکی هونەروەری دروست دەکەن (پێکدێنن).

ج–ئەندامانی کارای هەر سێ پۆلەکە پێکەوە پلینۆمی ئەکادێمیا پێك دێنن.

د–ئەکادێمیا لەلایەن کۆمیتەیەکی بەڕێوەبەرایەتییەوە دەبرێ بەڕێوە.

هـ–ژمارەی ئەندامانی کارا "٤٩"و ژمارەی ئەندامانی پەیامنێر "٢٩" دەبێ.

(٧) چەقی قورسایی کارەکانی ئەکادێمیا

١–ئەکادێمیا لێکۆڵینەوەکانی خۆی لەتەگەری پۆلی فەلسەفەیی–مێژوویی–کۆمەڵایەتی، و پۆلی ماتماتیك–تەکنیك–زانستی خۆڕسکی، و پۆلی هونەروەری دا ڕایی دەکات، ئەم لێکۆڵینەوانە لەشێوەی چەقی قورسایی دا دەبن.

٢–هەر سێ پۆلەکە پێکەوە پلینۆمی ئەکادێمیا پێکدێنن. پلینۆم بڕیار لەسەر کاروبارە نێوخۆییەکان دەدات.

٣–چەقی قورسایی کارەکانی ئەکادێمیا جاریٚ ئەمانەی خوارەوەن:

پۆلی یەکەم

١-زمانەوانیی کوردیو ئێرانەوانی

لێکۆڵینەوە لەهەموو شێوەو زاراوەکانی زمانی کوردی بەپێی میتۆدە زمانەوانییەکان و هەوڵدان بۆ نووسینەوەی فەرهەنگێکی یەکگرتووبۆ زمانی کوردی. دانانی ڕێنووسێکی یەکگرتوو بۆزمانی کوردی. هەوڵدان بۆ هێنانەکایەی زمانێکی ستاندارد ی کوردی. دروستکردنی فەرهەنگی کوردی و زمانە بێگانەکان. لێکۆڵینەوەیەکی بەراوردکارانەی زمانە ئێرانییە کۆن و تازەکان لەرووی پێوەندیی مۆرفۆلۆژی و سینتاکتی و لێکسیکۆلۆژییانەوە بەزمانی کوردی.

٢-کۆمەڵگەو کولتووری نەتەوایەتیی کورد

کۆڵینەوە لەژیانی کۆمەڵایەتیی هەرە کۆنی کورد، کۆمەڵگەی کۆچەرایەتیی کۆنی کورد، کولتوورو سروشتی ژیانی کۆچەرایەتیی کورد، پلەکانی ڕاگواستنەوەی کۆمەڵگەی کۆچەرایەتی بۆ کۆمەڵگەی نیشتەجێیی (گۆران) و سەرەتای دروستبوونی کۆمەڵگەی "سینکرێتیستی کورد". مێژوو و کولتووری نیشتەجێی کورد، ناکۆکی و ناتەبایی نێوان "کورد" و "گۆران". خێڵ و هۆزو تیرەو بەرەبابی لەکوردستاندا. ئاغاو مسکێن، شوان و جۆتکارو سپان، گوندی و شاری و خێوەت نشین، دۆم و دەوارنشین، پاڵەو کرێکار، کرێکارو هوردە بۆرژوا، جۆری بەرهەم هێنان و پێوەندیی ژیانی ئابووریی هەر یەکێك لەمانەی باسکران لەنێو خۆیانداو بەیەکەوە. بەرهەم هێنانی کشتوکاڵی و پێوەندیی بازرگانی لەکوردستاندا، هاتنەکایەی سەرمایەو سەرمادارێتی ناسەربەخۆ لەکوردستاندا، پیشەسازیی نا سەربەخۆ، دەوری کۆمپرادۆر.

٣-کۆڵینەوە لەژنان- ژنی کورد

کۆڵینەوە لەپێکهاتەی خێزانی کوردو دەوری ژنی کورد لەخێزاندا. دەوری ژنی کورد لەکۆمەڵگەی کوردەواریدا لەباری سەرنجی مێژووییەوەو بەرچاو گرتنی جیاوازی ژیانی ژنە لادێی و ژنە شاری. لێکۆڵینەوەی بەراوردکەرانەی جێی ژنی کوردی موسوڵمان و کوردی ناموسوڵمان لەخێزان و کۆمەڵگەی کوردستاندا، لێکۆڵینەوەی بەراوردکەرانەی جێی ژنی کوردو جێی ژنانی گەلە رۆژهەڵاتییە موسوڵمانەکان و گەلە رۆژئاواییە نا موسوڵمانەکان، کولتووری ژن لەرۆژهەڵات و رۆژئاوادا، هەلەکانی (إحتمالات) یەکسانی کردنی ژنانی کوردو ژنانی ناکورد. فێمینیزم لەرۆژهەڵات و رۆژئاوادا.

٤-مێژووی کورد

ئەکادێمیا مێژووی کورد بەش دەکات بەسەر پێنج پلەدا:

١–مێژووی کۆنی کورد، واتە مێژووی کورد پێش ئیسلام.

٢–مێژووی کورد لەپەیدابوونی ئیسلامەوە لەکوردستاندا تا هەرەس هێنانی دەوڵەتی عەباسی ئیسلامی لە "١٢٥٨" دا.

٣–مێژووی کورد لەهەرەس هێنانی دەوڵەتی عەباسی ئیسلامییەوە تا یەکگرتنی کورد لەگەڵ تورکی موسوڵمان لە ١٥١٤/١٥١٥دا.

٤–مێژووی کورد لەیەکگرتنی کوردو تورکەوە (١٥١٤/١٥١٥) تا دابەشکردنەوەی کوردستان بەپێی پەیمانی لۆزان (١٩٢٢).

٥–مێژووی کورد لەدوای دابەشکردنی کوردستانەوە (١٩٢٢) تا ئەورۆ.

دیارە هەرە سەردەمێك لەم سەردەمانەش دەتوانرێ دابەش بکرێت بەسەر چەند سەردەمێکی دیکەداولەهەر سەردەمێکدا پێوەندیی کورد بەگەلانی عارەب و فارس و تورکەوە دەخرێتە بەرچاو. هەروەها دەوری کۆلۆنیالیزمی ئەوروپایی لەبرینەوەی چارەنووسی ئەورۆی کورددا شی دەکرێتەوەو دەوری حیزب و کۆمەڵە سیاسییەکانی کوردو شۆڕشەکانی کوردستان هەر لەکۆنەوە هەتا ئەورۆ دیاری دەکرێت.

٥-جوگرافیای کوردستان

ئەکادێمیا جوگرافیای خۆڕسکیی کوردستان بەهەموو چیاو دەشت و زرگو هەڵەت و رووبارو زێو شارو گوندەکانییەوە دەخاتە بەردەم توێژینەوەو بێجگە لەوەش لەمێژوو و ئێتمۆلۆژیای نێوی هەموو شوێنەکانی کوردستان دەکۆڵێتەوەو هەروەها لەهەموو ئەو نەخشانەش کە تائێستەبۆ کوردستان کێشراون و بلاوکراونەتەوە، هەوڵی دروستکردنی نەخشەیەکی یەکگرتوو بۆ کوردستان دەدات.

٦-دەوڵەت و کۆمەڵگە

پێوەندیی دەوڵەوت بەکۆمەڵگەوە، چ لەرۆژهەڵات و چ لەرۆژئاوادا لەگەڵ رەچاوگرتنی پێشەمی دان و گرنگی دان بەو گەلانەی کەبێ دەوڵەتن و ئەو کۆمەڵگەلانەی لەسەر سنوورەکان نیشتەجێن. توێژینەوەی بێ دەوڵەتی و تاوی لەسەر کۆمەڵگەو کولتووری ناسیۆنالی گەلی بێ دەوڵەت، هەروەها لەسەر ئازادیی تاکی (فردی) و کۆمەڵی. کۆڵینەوە لەسەرەتای خاوەن فەرمانی (السلطة) و رەوایەتی (الشرعیة) لەکۆمەڵگە جۆر جۆرەکاندا. یاسا ناسی بەراوردکارانە (علم الحقوق المقارن).

٧-باوەڕی میتافیزیکیو نامیتافیزیکی

أ-میتافیزیکی

کۆڵینەوە لەو ئاین و میتۆلۆژییانەی کە لەکوردستاندا هەبوون و هەن. ئاینە کۆنەکانی کوردو زمانە هیندوئێرانی–یەکان لەکوردستاندا. پاشماوەو شێوەکانی مەترایزم و زەردەشتێتی و مانێتی لەکوردستاندا. ئاینی دیانەتی لەکوردستانداو کلێسەو ئاینزا جۆر جۆرەکانیان. ئاینی مووسایی لەکوردستانداو مووساییەکانی کوردستان. ئاینی ئیسلام بەشیعەو سوننەیەوە. ئاینە کوردییەکان وەك ئێزدیو ئەهلی حەق "کاکەیی" و شەبەك و سارەیی و عەلەوی و شەمسیەو هەققەو باجوان. تەریقەتە دەروێشییەکانی کوردستان، نەقشبەندیو قادری و نیعمەتولایی و نوورسی؟. دەوری شێخی تەریقەتەکانو دەروێش و سۆفی و تەکێو خانەقاکانیان. قوتابخانەی زانستی ئیسلامی و پەروەردەی ئاینی لەکوردستاندا.

مەلاو مەلایەتی و دەوری مەلاوفەقێو حوجرەو مزگەوت و زانستگە ئیسلامییەکانی کوردستان. هەڵوێستی کورد بەرامبەر ئیسلام لەسەردەمی ئێستەدا.

ب-نامیتافیزیکی

کۆڵینەوە لەئیدیۆلۆژییە گرنگەکانی ئەورۆی جیهان، زۆر بەتایبەتی کۆمۆنیزم و ناسیۆنالیزم. لێکۆڵینەوەی ئەم دوو ئیدۆلۆژییە بەتایبەتی لەکوردستان و ئەو وڵاتانەدا کە کوردستانیان بەشکردووە لەخۆیان. هەروەها کۆڵینەوە لەهەموو ئەو هیپۆتێزو تیۆرییانەی پێوەندیان بەم دوو باسەوە هەیە.

٨-لێکۆڵینەوەی ئاشتی

توێژینەوەی مەسەلەی بەکارهێنانی زۆر لەژێر تاوی هۆکاری سیاسی دا. جەنگ و ئاشتی. کودەتای سوپایی و دەوری سوپا لەو وڵاتانەدا کەکوردستانیان دابەشکردووە، هەروەها لەوڵاتانی دیکەدا.

تێرۆریزم: تێرۆریزمی تاکە تاکەیی، تێرۆریزمی کۆمەڵەیی، تێرۆریزمی دەوڵەتی. بەیەکادانی سەر سنوورەکانی وڵاتەکان و دەوڵەتەکان، بەتایبەتی بەیەکادانی ئەو دەوڵەتانەی کەگەلێکیا کەمایەتییەکیان لەنێوان خۆیاندا دابەشکردووە. تێکڕژانە ئاینییەکان و ئاینزاییەکان.

لێکدانی ناسیۆنالیستانەو چین خوازانە. لیبرالیزمو پلوورالیزم و تۆتالیتاریزم لەکۆمەڵگە جیاوازەکانداو بەتایبەتی لەکۆمەڵگەی کوردو ئەو وڵاتانەدا کەکوردستانیان دابەشکردووە. بزووتنەوەی ئاشتیخوازانەو کۆمەڵە ئاشتیخوازەکان لەرۆژهەڵات و رۆژئاوادا. مەسەلەیچەك داماڵین.

٩-رۆژاواناسی

لێکۆڵینەوەی هێندێك لەدیاردە (مظاهر) جۆر جۆرەکانی مێژوو و کولتوورو شارستانێتی گەلانی رۆژاوا،و بەتایبەتی کۆمەڵگەی پیشەسازکراوی رۆژئاوایی ئەوروپاو ئەمەریکا. لێکۆڵینەوەی مێژووی کۆلۆنیالیزم و ئیمپریالیزمی رۆژاوایی لەرۆژهەڵاتدا. توێژینەوەی ئەو ناکۆکیانەی کە لەهەرێمە ناتەباکانی کۆمەڵگەی سەرمایەدارێتیی رۆژئاوایی دا هەن. پێشەمی دان بەتوێژینەوەی پێوەندیی رۆژاوا بەرۆژهەڵاتەوە. بەتایبەتی رۆژهەڵاتی نێوەڕاست و نێزیك و زۆر تایبەتی تر کوردستان.

١٠-رۆژهەڵاتناسی

ئەکادێمیا لەزمان و مێژوو و کولتووری گەلانی رۆژهەڵات دەکۆڵێتەوە بەتایبەتی ئەو گەلانەی کەپێوەندییان بەکوردەوە هەیە، هەروەها ئەو گەلانەی رۆژهەڵات کەوەك

کورد بێ دەوڵەتن. ئەکادێمیا لێرەدا چاوێکی رەخنەگرانەی بابەتانە بەو نووسراوانەدا دەگێرێتەوە کە تائێستا رۆژهەڵاتناسە رۆژئاواییەکان لەبارەی کوردو گەلە موسوڵمانەکانی رۆژهەڵاتەوە نووسیویانە.

پۆلی دووەم

١-بژیشکیو دەرمانناسی

ئەکادێمیا زانستی بژیشکی و چازانیی کوردەواری کەمێژوویەکی یەکجار کۆنی هەیەو لەنەوەیەکەوە بۆ نەوەیەکی دی ماوەتەوە، بەڵام هەتا ئێستا تۆمار نەکراوە، کۆ دەکاتەوەو دەیخاتە سەر کاغەزو لەبەر رۆناکایی زانستی بژیشکیی ئەورۆدا لێیان دەکۆڵێتەوەو وەریان دەگێڕێتە سەر زمانە زیندووەکانی جیهان بۆ سوودی گشتی و پێشەمیەکی زۆر دەدات بەچازانیی کوردەواری و توێژینەوەی کاری بژیشکانەی ئەو گژوگیایانەی کەهێندێکیان بەدەگمەن هەڵ دەکەون لەجیهاندا، بەڵام لەکوردستاندا هەن وبۆ دەرمانسازی لەسەدان و بگرە هەزاران ساڵەوە بەکارهێنراون و دەهێنرێن. ئەکادێمیا فەرهەنگی تایبەتی دروست دەکات بۆیان.

هەروەها هەوڵ دەدات فەرهەنگۆك و لێکسیکۆنی بژیشکی دروست بکات و هانی بژیشکە کوردەکان دەدات کەلێکۆڵینەوەکانی خۆیان لەگۆڤاری ئەکادێمیادا (تەماشای بەندی هەشت بکە) بلاوبکەنەوەو کادری تەندروستی بۆ کوردستان پێ بگەیەنن.

٢-زانستی خۆڕسکی

ئەکادێمیا کاری خۆی لەم رووەوە بەوەرگێڕانی گەلێك بەرهەمی نایابی فیزیك و کیمیاو زانستی ژینداران و ئەستێرەناسی و جینۆلۆجیاو...هتد بۆ سەر زمانی کوردی، بەیارمەتی لیژنە پسپۆڕەکان (تەماشای بەندی ٢١ بکە) دەست پێ دەکات و، بەرهەمی ئەو زانستکارە کوردانەی کە لەم رووەوە خەریکی لێکۆڵینەوەن، بلاو دەکاتەوە.

٣-تەکنیك و ماتماتیك

ئەکادێمیا لەمەسەلەی پێوەندیی تەکنیك بەسیستەمی دەوڵەتی و کۆمەڵگەیی دەکۆڵێتەوەو لەهۆی دواکەوتنی تەکنیك لەکوردستان و وڵاتەکانی جیهانی سێیەم و چارەمدا دەتوێژێتەوەو بەدوای چارەسەرو ڕێدا دەگەرێ بۆ پێشخستنی تەکنیك لەکوردستانی دابەشکراوی داگیرکراوی ئەورۆدا، و هەروەها تاوی کاری تەکنیك لەسەر کۆمەڵگەی کوردەواری، بۆ وێنە لەشێوەی "نامۆیەتی"دا.

ئەکادێمیا پێشەمییەکی زۆر دەدات بەماتماتیك بەتایبەتی ماتماتیکی "تەتبیقی" و پێگەیاندنی کادری تەکنیکی، و وەرگێڕانی کتێبی بەکەڵکو لەبار بۆ سەر زمانی کوردی بەیارمەتیی لیژنە پسپۆڕەکان.

پۆلی سێیەم

١-مۆسیقاو هونەری کوردی

لێکۆڵینەوەی مۆزیقەی کوردی، هونەری "تەسویری"، هونەری "تەشکیلی"، شانۆگەری، فیلمسازی، هونەری ڕاگەیاندن و هونەری بیناسازی.

٢-ئەدەبیاتی کوردی

لێکۆڵینەوەی هەموو جۆرە ئەدەبێکی فۆلکلۆری کوردی، وەك ئەفسانەو پەندی پێشینان و قسەی نەستەق و چیرۆکی گەلێر، هەروەها ئەدەبیاتی نووسراو، وەك هۆنراوەو چیرۆکی هونەریو وتاری ئەدەبی و رەخنەی ئەدەبی و ئەدەبیاتی رۆژنامەنووسین.

٨-گۆڤاری ئەکادێمیا

١–ئەکادێمیا ساڵنامەیەك دەردەکات کە دەبێتە زمان حاڵی، ئەو زانستکارو هونەروەرانەی دەیانەوێ وتارەکانیان لە "ساڵنامە"دا بلاو بکرێتەوە، دەتوانن بەو زمانەی دڵخوازی خۆیانە بینووسن. کورتەیەکی وتارەکە (ئەگەر بەکوردی نەبووا بەزمانی کوردی و زمانێکی ئەوروپایی زیندوو ئەگەر بەو زمانە نەبوو) دەخرێتە بەرچاو.

٢–گۆڤاری ئەکادێمیا "ساڵنامە" تەنێ ئەو وتارانە بلاودەکاتەوە کەلەگەڵ ڕێبازی بنچینەیی ئەکادێمیاو ئامانجەکانی دا دەگونجێ. خاوەن وتار خۆی بەرپرسیار دەبێ لەنێوەرۆکی وتارەکەی.

٣–لەکاتێکدا دوو وتار لەسەر یەك بابەت بۆ گۆڤارەکە بێ و، یەکێکیان هی ئەندامێك بێ و ئەوی دی هی نائەندامێك بێ و، هەردووکیشیان هێندەی یەکس باش بن، پێشەمی دەدرێ بەوتاری ئەندامەکە.

٤–هیچ کەسێك، چ ئەندام و چ نائەندام، بۆ ئەو وتارەی لەگۆڤاری ئەکادێمیادا بلاوی دەکاتەوە، مز (اجرە) وەرناگرێ، مەگەر بەپێی ڕێکەوتنێکی تایبەتی لەنێوان ئەکادێمیاو خاوەن وتاردا. ئەوەش لەکاتی زۆر پێویست و بۆ بەرهەمی یەکجار بەرزو نایاب دەبێ.

٥–گۆڤاری ئەکادێمیا "ساڵنامە" ساڵی جارێك دەردەچێ.

٦–کۆمیسیۆنەکانی ئەکادێمیاو لیژنەکانی ئەکادێمیا مافی دەرکردنی هیچ جۆرە گۆڤارێك و پەخشنامەیەکی سەربەخۆیان نییە.

٩-ئارشیفی ئەکادێمیا

ئەکادێمیا ئارشیفێك دروست دەکات بەنێوی (ئارشیفی ئەکادێمیای کوردی بۆ زانست و هونەر) کە هەوڵ دەدات هەموو کتێب و رۆژنامەو گۆڤارێکی کوردی تێدا کۆبکاتەوە. هەروەها هەموو جۆرە نووسین و چاپکراوێکی بێگانە لەسەر کورد. بێجگە لەوەش لەئارشیفدا بەشێك تەرخان دەکرێ بۆ مۆزیقاو گۆرانی تۆمارکراوو فیلم و وێنەو نەخشونیگارو خشڵ و پیشەسازیی دەستیی کوردی. مەڵبەندی ئەم ئارشیفە سوێد دەبێ.

١٠-ئەندامەکانی ئەکادێمیا

١–ئەکادێمیا ئەندامی کارا (عامل)و ئەندامی پەیامنێر (مراسل) و ئەندامی شانازی (فخری) هەیە.

٢–ئەندامانی کارای ئەکادێمیا دەبێ شوێنی دانیشتنیان یا لە سوێد بێ یا لەوڵاتێکی نێزیکدا بێ. چونکە دەبێ دەستەبەربن بەرێکوپێکی لەکۆبوونەوەی ساڵانەی ئەکادێمیادا بەشدار بن. تەنێ ئەندامانی کارا لەسەریان پێویستە لەکۆبوونەوەکان و کارەکانی ئەکادێمیادا بەشدار بن. ژمارەی ئەندامانی کارا ٤٩ ئەندام دەبێ.

(١١) پێویستییەکانو مەرجەکانی بوونە ئەندام لە ئەکادێمیادا

١–پێوەندارێتی (انتماء) بە گەلی کوردەوە مەرجێك نییە بۆ بوونە ئەندام. ئەندام دەشێ کورد بێ یا کورد نەبێ.

٢–بوونە ئەندام پێوەندی بەوەوە نییە ئەو کەسەی دەبێتە ئەندام باوەرنامەی زانستگەی هەبێ یا نەبێ، دەسەڵات و بەرهەمی زانستانەو هونەرانە تاکە هۆکارێك (عامل) بۆ بوونە ئەندام.

٣–هەر کەسێك دەیەوێ ببێتە ئەندام دەبێ ئەم مەرجانەی خوارەوەی تێدابێ:

ا– پرۆگرامی ئەکادێمیای بەدڵ بێو ئامادە بێ بە کردەوەش پێرەوی بکات.

٢–رابردوویەك و ئێستەیەکی پاك و خاوێنی هەبێ و هیچ جۆرە پێوەندییەکی گومان لێکراوی بەو دەوڵەتانەوە نەبووبێ و نەبێ کە کوردستانیان بەزۆر دابەشکردووە.

٣–باوەڕێکی توندوتۆڵی بەئازادی و یەکسانیی مرۆڤ هەبێ و لەم رووەوە ئازادی و یەکسانی بە تاکەتاکەی کوردو نەتەوەی کوردو گشت مرۆڤێك و گەلێکی ئەم جیهانە رەوا ببینێ.

٤–شارەزاییەکی باشی لەبارەی کوردو کوردستانەوە هەبێ.

٥–لەرێی بەرهەمی زانستانە یا هونەرانەی خۆیەوە خزمەتێکی دیاریبە بەشێکی زانست یا هونەر کردبێ و، ئیسپاتی کردبێ کە شایستەی بوونە ئەندامیی هەیە.

٦–مانگانەیەك یا ساڵانەیەك بدات کە سنوورەکەی لەلایەن پلێنۆمی ئەکادێمیاوە دیاری دەکرێت.

٧–دەبێ بەنووسین ئامادەیی خۆی پێشان بدات کە دەیەوێ بەرهەمی زانستی یا هونەریی خۆی بخاتە خزمەتی ئەکادێمیا و ئامانجەکانیەوەو دەبێ دەستەبەر بێ کە هەر کارێکی زانستانە یا هونەرانەی وی لەدەزگەیەکی بلاوکەرەوەی دیکە بێجگە لەدەزگەی بلاوکەرەوەی ئەکادێمیا چاپکرا، بەلایەنی کەمەوە پێنج دانەی بەخۆرایی لێ بدات بە ئەکادێمیاو لەو دۆخەشدا ئاگای لەوە بێ کە لەژێر نێوی خۆیەوە بنووسێ: (ئەندامی ئەکادێمیای کوردی بۆ زانست و هونەر/ ستۆکهۆڵم).

٨–بوون بە ئەندام، یا لەرێی داخوازی بە نووسینی ئەو کەسەوەیە کە دەیەوێ ببێتە ئەندام، یا لەرێی پێشنیازی ئەندامێکی ئەکادێمیاوەیە بە نووسین،یا لەرێی پێشنیازی باوەر پێکراوی ئەکادێمیاوە ئەمەش هەر بەنووسین. لە هەردوو دۆخی یەکەمدا، دەبێ داخوازییەکە بدرێ بە باوەرپێکراو کە ئەویش دەیخاتە بەردەم کۆمیتەی بەرێوەبردنی کاروباری ئەکادێمیا. ئەگەر کۆمیتە بە زۆری ٨٠٪ی دەنگەکانی بەوەرگرتنی رازی بوون، ئەوا داخوازییەکی دەخرێتە بەردەم پلێنۆمی ئەکادێمیا بۆ بڕیاردان. خۆ ئەگەر٨٠٪ی دەنگەکانی لەگەڵ نەبوو، ئەوا داخوازییەکە دەدرێتە دواوە.

٩–لەکاتێکدا کە کەسێك بپاڵێورێ بۆ ئەندامێتی، باوەرپێکراو ئەو کەسە بەنووسین ئاگادار دەکات، ئایا خۆی رازییە یان نا؟ ئەگەر رازی بوو ئەوا دەبێ هەر بەنووسین داوا بکات، بێگومان پرس کردن بە پاڵێوراو، داخوازی بەنووسین مافی ئەندامێتی ناگەیەنێ، چونکەبوونە ئەندام بەدەست پلێنۆمی ئەکادێمیایە.

١٠–ئەگەر هاتوو داخوازیی کەسێك بۆ بوونە ئەندام درایە دوواوە، ئەکادێمیا دەبێ دەستبەجێ داخوازیکەر ئاگادار بکات. ئەکادێمیا دەستەبەر نییە هۆیەکانی دانە دوواوە باس بکات.

١١–هیچ کەسێك نابێتە ئەندامی ئەکادێمیا هەتا پلنیۆمی ئەکادێمیا بەلایەنی کەمەوە بە ٨٠٪ی دەنگی ئەندامەکانی دەنگ نەدات بۆی.

سەرنج (١):

لەکاتێکدا کە داخوازیی بوونە ئەندام درایە دوواوە، ئەکادێمیا ناچار نییە بەرهەمەکان و بەڵگەنامەکانی داخوازیکەر بنێرێتەوە بۆی. بەرهەمەکانی دەخرێتە ئارشیڤی ئەکادێمیاوەو داخوازینامەو بەڵگەکانی دیکەش لەدۆسیی ئەکادێمیادا دەمێنێتەوە.

سەرنج (٢):

بەر لەوەی یەکەمین کۆبوونەوەی ئەکادێمیا ببەسترێ، جارێ کۆمیتەیەك دروست دەبێ بەنێوی (کۆمیتەی دامەزرێنەر)و ئەم کۆمیتەیە باوەرپێکراوێك دەستنیشان دەکات تاکاتی کۆبوونەوە، هەموو داخوازییەك تا کۆبوونەوە دەدرێ بەکۆمیتەی دامەزرێنەر لەرێی باوەرپێکراوەکەیەوە.

(١٢) پێویستییەکانی سەرشانی ئەندام

١–ئەندامەکانی ئەکادێمیا (ئەندامی کارابن یا ئەندامی پەیامنێر) پێویستە لەسەریان زانست یان هونەر لەرێی لێکۆڵینەوەی زانستانە یا تێکۆشینی هونەرانەوە بەخزمەتی نوێو داهێنانی تازە، دەوڵەمەند بکەن.

٢–لەسەر ئەندامانی کارا پێویستە چالاکانە لەکارەکانی ئەکادێمیاو کۆبوونەوەکانی پلینۆم (بەتایبەتی چڤینی ساڵانە)دا بەشدار بن. هەروەها لەو کۆبوونەوانەدا کە ئەو پۆلە دەیبەستێت کە ئەندام تێیدا کار دەکا. ئەم پێویستیانە لەسەر ئەندام هەڵدەگیرێن کاتێك تەمەنی گەیشتە ٦٨ ساڵ بێ ئەوەی هیچ مافێك لەمافەکانی لێ بسێنرێتەوە.

٣–لەسەر هەموو ئەندامێك پێویستە هەموو ساڵێك راپۆرتێك بنووسێ بۆ ئەو پۆلەی کار دەکات تێیدا.

لەو راپۆرتەدا دەبێ باسێکی خەباتی زانستانە یا هونەرانەی ئەو ساڵەیخۆی بکات.

٤–لەسەر هەموو ئەندامێکی کارا پێویستە ئەو کارانەی پێی دەسپێردرێن لەلایەن پلێنۆمی ئەکادێمیاوە بەجێیان بهێنێ.

٥–لەسەر هەموو ئەندامێکی ئەکادێمیا پێویستە لەگەڵ ئەندامەکانی دیکەی ئەکادێمیادا بەشێوەیەکی بابەتانە هاوکاری بکات و بەرامبەر دەرەوە خۆی بە پارێزگاریان بزانێ و هەموو ناخۆشییەك لەنێوان ئەندامێك و ئەندامێکی دیکەدا بەگیانێکی هەڤالانەوەو لەسنووری ئەکادێمیادا چارەسەر بکات.

(١٣) مافەکانی ئەندام

١–لەو شوێنانەدا نەبێ کە ئەم نەریتنامەو کارنامەیە باسی دەکات لەهەموو کاتێکدا هەر تەنێ ئەندامیکارا مافی دەنگ دانی هەیە.

٢–بوونە ئەندام لە ئەکادێمیادا بەدرێژاییی ژیانی ئەندامە. ئەندامی ئەکادێمیا پاش مردنیش نێوی لە لیستەی ئەندامانذا هەر دەمێنێ.

٣–بەپێی بڕیاری پلێنۆمی ئەکادێمیا لەوانەیە مافی ئەندامەتی لە هەندێبارا بسێندرێتەوە (تەماشای: سەرنجی ٢/١– ٣ بکە).

٤–هەموو ئەندامێك مافی ئەوەیهەیە خۆی وەك ئەندامێکی ئەکادێمیای کوردی بۆ زانست و هونەر بە خەڵك بناسێنێ و سوود لەو بەرژەوەندییانە وەربگرێ کە ڕێکخراوێکی وا دەیگەیێنێ بە خاوەنی.

٥–لەکاتێکدا کە دوو بەرهەم بۆ بلاوکردنەوە بە ئەکادێمیا پێشکێش کران و هەردووکی لەسەر یەك بابەت بوون، یەکێکیان هی ئەندامێکی ئەکادێمیا بوو، ئەوی دی هی نائەندامێك بوو، بەرهەمەکەی ئەندام پێشەمیی دەبێ.

سەرنج: لەکاتێکدا کە بەرهەمی نائەندامێك لەچاپ بدرێ ئەکادێمیا لەگەڵ خاوەنەکەی بڕیارنامەیەك مۆر دەکات.

٦–کە بەرهەمی ئەندامێك چاپکرا، پاش ئەوەی مزی چاپکردن و بلاوکردنەوەی لێ دەرکرا، ئەوجا ٥٠٪ی نرخی فرۆشتنی ئەو بەرهەمە بۆ نووسەرەکەی دەبێ.

٧– ئەکادێمیا مافی دەستکاری کرن (راستکردنەوە یا کورتکردنەوە)ی بەرهەمی هیچ ئەندامێکی نییە بەرەزامەندیی ئەندام خۆی نەبێ، ئەویش بە نووسین.

٨–هەر بەرهەمێکی ئەندام پاش مردنی ئەندام بلاو بکرێتەوە، یا لەچاپ بدرێتەوە، هیچ جۆرە دەستکارییەکی تێدا ناکرێ.

٩–هەموو ئەندامێك (کارا یا پەیامنێر) مافی ئامادەبوون و دەنگ دانی هەیە لە چڤینی ساڵانەو پلێنۆم دا. هەروەها مافی خۆ هەڵبژاردن و هەڵبژاردنی ئەندامانی دیکە و رەخنە گرتنی بابەتانەو رادەربڕینی هەیە، بەوپەڕی سەربەستییەوە.